

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

POSEBNI VAROVALNI UKREP – OMEJITEV GIBANJA ZNOTRAJ ENEGA PROSTORA NA PODROČJU PSIHIATRIJE*

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 09.01
Stran od strani:	1/8
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	2. verzija

***Protokol se smiselno uporablja tudi izven psihiatričnih bolnišnic za paciente z motnjami v duševnem zdravju, pri katerih je tovrstni ukrep indiciran**

1. Namen in cilji aktivnosti

Namen je odprava ali obvladovanje nevarnega vedenja pacienta, preprečitev neposredne nevarnosti poškodb za pacienta in osebje ter resne škode na inventarju.

Ključne besede: izolacija, varnostni ukrep, stalen nadzor

2. Aktivnost ZBN lahko izvede (skladno s kompetencami)

IZBN		Omejitve, pripombe
Bolničar negovalec	NE	
Tehnik zdravstvene nege	DA	1X letno opravljeno izobraževanje o izvedbi PVU
Diplomirana medicinska sestra	DA	1X letno opravljeno izobraževanje o izvedbi PVU
Diplomirana babica	NE	
Diplomirana medicinska sestra, 38. člen ZZDej-K	DA	licenca za strokovno področje 1X letno opravljeno izobraževanje o izvedbi PVU
Študent zdravstvene nege	DA	pod nadzorom kliničnega mentorja
Študent babiške nega	NE	

Predviden čas za izvedbo aktivnosti	nedoločen (od uvedbe do ukinitve))
-------------------------------------	------------------------------------

Potrebno število oseb za izvedbo aktivnosti	Tri (3) ali več
---	-----------------

Skrbnik NP		Sekcija MS in ZT v psihiatriji
------------	---	--------------------------------

3. Kratice uporabljene v protokolu

IZBN	Izvajalec zdravstvene / babiške nege	PVU	Posebni varovalni ukrep
ZZDej-K	Zakon o zdravstveni dejavnosti	BVC	Brøset Violence Checklist
MS	Medicinska sestra	OAS	Overt Aggression Scale
ZT	Zdravstveni tehnik	SVZ	Socialno varstveni zavod
ZBN	Zdravstvena/babiška nega	VF	Vitalne funkcije
ZN	Zdravstvena nega		

4. Potrebni pripomočki

Zdravstvena dokumentacija za vodenje evidence izvajanja znotraj enega prostora.

 <p>Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije</p> <p>Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si</p>	<p>NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE</p> <p>POSEBNI VAROVALNI UKREP – OMEJITEV GIBANJA ZNOTRAJ ENEGA PROSTORA NA PODROČJU PSIHIATRIJE*</p>	Št. dokumenta/koda:	UČE NP 09.01
		Stran od strani:	2/8
		Velja od:	18. 5. 2022
		Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
		Izdaja:	2. verzija

***Protokol se smiselno uporablja tudi izven psihiatričnih bolnišnic za paciente z motnjami v duševnem zdravju, pri katerih je tovrstni ukrep indiciran**

5. Potek/izvedba aktivnosti zdravstvene nege

		Opombe
1	<p>Omejitev gibanja znotraj enega prostora</p> <p>Omejitev gibanja znotraj enega prostora odredi zdravnik, uvede ga lahko drug strokovni delavec, ob tem izpolni tudi vso dokumentacijo, ki je potrebna po Zakonu o duševnem zdravju*:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obvestilo o posebnem varovalnem ukrepu (razlog posebnega varovalnega ukrepa (PVU), začetek in konec, prejemniki obvestila**), • obvestilo o uporabi posebnega varovalnega ukrepa (dobi ga najbližja oseba, zastopnik, zakoniti zastopnik, odvetnik in direktor), • evidenca uporabe posebnega varovalnega ukrepa (vsebuje podatke o pacientu, opis situacije, ki je privedla do PVU, evidenco stalnega nadzora osebja, opis vedenja pacienta in njegov odziv na PVU), • zapis ukrepa na terapevtski/temperaturni list. <p>Negovalno osebje izpolni:</p> <ul style="list-style-type: none"> •dnevno poročilo zdravstvene nege, •ponovno načrtovanje in izdelavo načrta ZN (zdravstvene nege). <p>Omejitev gibanja znotraj enega prostora lahko traja le toliko časa, kolikor je nujno potrebno glede na razlog njegove uvedbe, pri čemer to ne sme trajati več kot 12 ur. Po preteku tega obdobja zdravnik preveri utemeljenost ponovne uvedbe posebnega varovalnega ukrepa, pri čemer mora biti v evidenci uporabe posebnega varovalnega ukrepa dokumentirana poskusna prekinitiv*** s parafo zdravnika.</p>	<p>*Za izpolnjevanje obvestila o PVU je odgovoren zdravnik, ki je ukrep odredil.</p> <p>**Prejemniki obvestila o PVU so: direktor psihiatrične bolnišnice oziroma socialno varstvenega zavoda, najbližja oseba, odvetnik, zastopnika, zakoniti zastopnik.</p> <p>O odreditvi in izvedbi PVU - omejitev gibanja znotraj enega prostora, zdravnik, ki tak ukrep odredi, najkasneje v 12 urah od odreditve ukrepa pisno obvesti najbližjo osebo, odvetnika oz. zastopnika in direktorja psihiatrične bolnišnice.</p> <p>***Poskusno prekinitiv PVU omejitev gibanja znotraj enega prostora odredi zdravnik v dogovoru s člani negovalnega tima, pri čemer se šteje za poskusno prekinitiv PVU-omejitev gibanja znotraj enega prostora samostojno prehranjevanje in lahko traja največ 15 min.</p>
2	<p>Priprava na izvedbo intervencije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posebni varovalni ukrep – omejitev gibanja znotraj enega prostora odredi in podpiše zdravnik, v nujnih primerih, ko zdravnik ni prisoten, pa ukrep lahko uvede drug zdravstveni ali strokovni delavec, ki o tem takoj obvesti zdravnika, ki tak ukrep potrdi ali prekine. • Opravi se ocena tveganja za pacienta in osebje ob izvedbi ukrepa. Za izvedbo 	<p>Za oceno tveganja se lahko uporabi različne lestvice za oceno tveganja za nasilno vedenje (Brøset Violence Checklist - BVC, Overt Aggression Scale - OAS, idr.).</p> <p>Po presoji si izvajalci zaradi varnosti lahko odstranijo očala, nakit, uro in druge predmete.</p>

**POSEBNI VAROVALNI UKREP – OMEJITEV GIBANJA ZNOTRAJ
ENEGA PROSTORA NA PODROČJU PSIHIATRIJE***

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 09.01
Stran od strani:	3/8
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	2. verzija

***Protokol se smiselno uporablja tudi izven psihiatričnih bolnišnic za paciente z motnjami v duševnem zdravju, pri katerih je tovrstni ukrep indiciran**

	<p>posega zagotovimo zadostno število osebja (glede na oceno tveganja).</p> <p>a) <u>Priprava prostora in pripomočkov:</u> Omejitev gibanja znotraj enega prostora pomeni bivanje v posebnem prostoru, oblazinjeni sobi, ki je vizualno in zvočno spremljana preko video nadzora. V tem prostoru je pacient sam, z njim je možen kontakt preko zvočnika. Prostor je v celoti oblazinjen z materiali, ki so prijazni, mehki in se dajo higiensko vzdrževati. V prostoru ni nobene opreme.</p> <p>b) <u>Priprava pacienta:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Pacienta seznanimo s cilji in namenom negovalnih intervencij skladno s pacientovim zdravstvenim stanjem in situacijo v danem trenutku.1. Pacienta poskušamo pomiriti in motivirati za sodelovanje.• Pacienta zaščitimo pred morebitnimi poškodbami.• Pacienta zaščitimo pred morebitnimi okužbami.• Ureditev pacienta (če je to možno).2. Pacienta prosimo, da pred vstopom v oblazinjeno sobo preda vse nevarne predmete, s katerimi bi se lahko poškodoval, tudi dele oblačil, ki bi lahko privedle do samopoškodb (npr. zadušitve).3. Odstranimo pacientov nakit, proteze in druge pripomočke, če je to mogoče. <p>c) <u>Priprava izvajalcev:</u></p> <ul style="list-style-type: none">• Miselno osvežimo potek intervencije in izvedbo.• Dogovorimo se za koordinacijo dela.• Za izvedbo intervencije zagotovimo zadostno število osebja.• Vsak član osebja ima točno določeno nalogo.• Razkužimo si roke in uporabimo potrebna zaščitna sredstva (rokavice).	
3	<p>Izvedba intervencije</p> <ul style="list-style-type: none">• Med izvajanjem ukrepa delujemo strokovno, s pacientom ravnamo spoštljivo in humano ter zagotavljamo varnost pacienta in našo varnost.• Pacienta, ki sodeluje pri izvajanju ukrepa, pospremimo do oblazinjene sobe, sobo odpremo ob sami namestitvi pacienta.	

**POSEBNI VAROVALNI UKREP – OMEJITEV GIBANJA ZNOTRAJ
ENEGA PROSTORA NA PODROČJU PSIHIATRIJE***

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 09.01
Stran od strani:	4/8
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	2. verzija

***Protokol se smiselno uporablja tudi izven psihiatričnih bolnišnic za paciente z motnjami v duševnem zdravju, pri katerih je tovrstni ukrep indiciran**

	<ul style="list-style-type: none">• Pacienta, ki je do ukrepa odklonilen in pri katerem obstaja nevarnost heteroagresivnega vedenja, najprej omejimo s fizičnim samozaščitnim prijemom*, pri čemer ga omejimo na tleh, tako da preprečimo možnost poškodb vseh udeleženi pri izvajanju ukrepa.• Pacienta, ki ne sodeluje in je heteroagresiven že pred izvedbo ukrepa, fizično onemogoči policija, ki jo pokliče zdravnik in ob tem izpolni obrazec Zahtevke za pomoč policije. **	<p>*Fizični samozaščitni prijemi bodo opisani in določeni v priročniku o strokovnih samozaščitnih prijemih v psihiatriji.</p> <p>**Med nameščanjem pacienta v oblazinjeno sobo, mora en član osebja poskrbeti za preostale paciente na oddelku, jih pomiriti in jih odmakniti od kraja dogajanja</p>
4	<p>Organizacija stalnega nadzora pacienta</p> <ul style="list-style-type: none">• Diplomirana medicinska sestra v evidenco uporabe posebnih varovalnih ukrepov dokumentira začetek uvedbe ukrepa in razpiše po enega člana negovalnega tima, ki pacienta spremlja preko video nadzora.• Člani negovalnega tima sprotno dokumentirajo vedenje pacienta v evidenco uporabe PVU in to potrdijo s svojim podpisom.• Pred zaključkom delovne izmene, negovalno osebje izpolni dnevno poročilo zdravstvene nege, v katerega vpiše vse izvedene intervencije v povezavi z omejitvijo znotraj enega prostora. <p>Intervencije zdravstvene nege pri omejitvi gibanja znotraj enega prostora</p> <ul style="list-style-type: none">• S pacientom se pogovarjamo med potekom intervencije namestitve v oblazinjeno sobo in v času izvajanja stalnega nadzora. Pri tem uporabljamo deeskalacijske tehnike, s katerimi pacienta pomirimo in mu zagotovimo občutek varnosti. V času video nadzora preko zvočnika uporabljamo terapevtski oz. razbremenilni pogovor.• Vitalne funkcije (VF) izmerimo ob morebitni spremembi zdravstvenega stanja oziroma glede na navodila zdravnika (krvni tlak, pulz, oksimetrija, frekvenca dihanja, telesna temperatura).• Član negovalnega tima razpisan v video nadzor je dolžan poskrbeti za zadovoljitev vseh življenjskih aktivnosti pacienta v največji možni meri, pri čemer poskuša pacienta čim bolj aktivno vključiti v izvajanje negovalnih intervencij. <p>Pri omejitvi gibanja znotraj enega prostora zadovoljujemo temeljne življenjske aktivnosti.</p>	

**POSEBNI VAROVALNI UKREP – OMEJITEV GIBANJA ZNOTRAJ
ENEGA PROSTORA NA PODROČJU PSIHIATRIJE***

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 09.01
Stran od strani:	5/8
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	2. verzija

***Protokol se smiselno uporablja tudi izven psihiatričnih bolnišnic za paciente z motnjami v duševnem zdravju, pri katerih je tovrstni ukrep indiciran**

	<ul style="list-style-type: none">• <u>Prehranjevanje in pitje</u> Pacient naj zaužije zadostno količino hrane in vsaj 2 litra tekočine dnevno. Pri tem nudimo delno ali popolno pomoč. Vnos tekočin prilagajamo glede na navodila zdravnika. Pacientu zagotovimo visoko beljakovinsko dieto z vitamini.• <u>Izločanje in odvajanje</u> Pacientu omogočimo izločanje in odvajanje v oblazinjeni sobi, tako da mu namestimo zaščitno plenico ali ga pospremimo na stranišče ob dogovoru in dovoljenju zdravnika in takrat začasno prekinemo omejitev gibanja znotraj enega prostora, pri tem poskrbimo za varnost pacienta.• <u>Izvajanje osebne higiene</u> Pacienta dvakrat dnevno oz. če je potrebno tudi večkrat, higijensko uredimo. Ob zadostnem številu osebja in dovoljenju zdravnika lahko pacientu, ki je dalj časa nameščen v oblazinjeno sobo, poskusno prekinemo omejitev gibanja znotraj enega prostora in ga higijensko uredimo v kopalnici.	
5	<p>Prekinitev omejitve gibanja znotraj enega prostora</p> <ul style="list-style-type: none">• Prekinitev omejitve gibanja znotraj enega prostora odredi in podpiše zdravnik po predhodnem pregledu in pogovoru s pacientom ter to s točno uro dokumentira v evidenco uporabe posebnega varovalnega ukrepa in na terapevtski/ temperaturni list.• Prekinitev omejitve gibanja znotraj enega prostora izvedemo tako, da odpremo vrata oblazinjene sobe in omogočimo prosto gibanje pacienta po oddelku.• Prekinitev ukrepa dokumentiramo v evidenci uporabe posebnega varovalnega ukrepa in v dnevno poročilo zdravstvene nege oz. modri list ZN.• Diplomirana medicinska sestra vrednoti postavljene cilje ZN in ponovno oceni potrebe po ZN ter spremeni načrt ZN.• S pacientom po končanem ukrepu zdravnik in/ali diplomirana medicinska sestra opravita terapevtski pogovor o vseh okoliščinah PVU in občutkih tako pacienta kot osebja.	

 <p>Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije</p> <p>Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana Tel: 01 544 54 80 e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si</p>	NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE		Št. dokumenta/koda:	UČE NP 09.01
	POSEBNI VAROVALNI UKREP – OMEJITEV GIBANJA ZNOTRAJ ENEGA PROSTORA NA PODROČJU PSIHIATRIJE*		Stran od strani:	6/8
			Velja od:	18. 5. 2022
			Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
			Izdaja:	2. verzija

***Protokol se smiselno uporablja tudi izven psihiatričnih bolnišnic za paciente z motnjami v duševnem zdravju, pri katerih je tovrstni ukrep indiciran**

6. Opombe, omejitve protokola:

- Posebni varovalni ukrep (PVU) – omejitev gibanja znotraj enega prostora je nujen ukrep, ki se ga uporabi zaradi omogočanja zdravljenja osebe ali zaradi odprave oziroma obvladovanja nevarnega vedenja osebe; v primerih, kadar je ogroženo njeno življenje ali življenje drugih, huje ogroženo njeno zdravje ali zdravje drugih ali z njim povzroča hudo premoženjsko škodo sebi ali drugim in ogrožanja ni mogoče preprečiti z drugim blažjim ukrepom.
- Izvajalci ZN lahko odklonijo izvedbo intervencije v kolikor za varno izvedbo ni dovolj usposobljenega kadra in o tem obvestijo pristojno osebo.
- Standardizirana oblazinjena soba brez opreme, ki je vizualno in zvočno spremljana preko avdio-video nadzora.
- Pri pisanju protokola je bil uporabljen interni standard negovalnih intervencij SVZ Hrastovec z naslovom »Omejitev gibanja znotraj enega prostora«.

7. Temeljna literatura:

Hajdinjak, A., & Meglič, R. (2017). *Sodobna zdravstvena nega, 2. dopolnjena izdaja* (pp. 61–119). Ljubljana: Zdravstvena fakulteta.

Kovač, P. (2012). Fizično oviranje pacientov v klinični praksi. In B. Bregar & J. Peterka Novak (Eds.), *Posebni varovalni ukrepi v teoriji in praksi: zbornik predavanj z recenzijo. Psihiatrična klinika Ljubljana in Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji* (pp. 5–12). Ljubljana: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije – Zveza strokovnih društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji.

Novak Grubič, V., Bon, J., & Novak Šarotar, B. (Eds.). (2018). *Priporočila in smernice za uporabo posebnih varovalnih ukrepov v psihiatriji: nova dopolnjena izdaja*. Ljubljana: Združenje psihiatrov pri Slovenskem zdravniškem društvu, Viceversa.

Zakon o duševnem zdravju /ZdZdr/. Uradni list RS, št. 77/08 in 46/15 (2008). Retrieved from <http://pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO2157>

Zemljič, A., & Lešnik, B. (2017). Posebni varovalni ukrepi – fizično oviranje s pasovi. In D. Lončar & B. Bregar (Eds.), *Zagotavljanje delovnega okolja brez nasilja za zaposlene in paciente v zdravstvenem sistemu "Ničelna toleranca do nasilja" [Elektronski vir]: zbornik strokovnih prispevkov z recenzijo. Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji, Otočec, oktober 2017* (pp. 25–29). Otočec: Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije - Zveza društev medicinskih sester, babic in zdravstvenih tehnikov Slovenije, Sekcija medicinskih sester in zdravstvenih tehnikov v psihiatriji.

8. Podrobnejša in dodatna navodila - povezava z drugimi dokumenti (priloge k NP)

Številka priloge	Naziv dokumenta

9. Pregled zadnjih sprememb v dokumentu

Distribucija dokumenta: interna uporaba

objava na spletni strani

mapa strokovne sekcije

drugo: _____

Klas. znak 711

Original dokumenta se nahaja v IS. Vse natisnjene kopije se smatrajo kot informativne in ne podležejo sistemu sprememb.

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

**POSEBNI VAROVALNI UKREP – OMEJITEV GIBANJA ZNOTRAJ
ENEGA PROSTORA NA PODROČJU PSIHIATRIJE***

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 09.01
Stran od strani:	7/8
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	2. verzija

***Protokol se smiselno uporablja tudi izven psihiatričnih bolnišnic za paciente z motnjami v duševnem zdravju, pri katerih je tovrstni ukrep indiciran**

Zap. št.	Sprememba v točki:	OPIS SPREMEMBE

Distribucija dokumenta: interna uporaba

objava na spletni strani

mapa strokovne sekcije

drugo: _____

Original dokumenta se nahaja v IS. Vse natisnjene kopije se smatrajo kot informativne in ne podležejo sistemu sprememb.

Zbornica zdravstvene in babiške nege Slovenije –
Zveza strokovnih društev medicinskih sester,
babič in zdravstvenih tehnikov Slovenije

Ob železnici 30 a, 1000 Ljubljana
Tel: 01 544 54 80
e-pošta: tajnistvo@zbornica-zveza.si

NACIONALNI PROTOKOL AKTIVNOSTI ZDRAVSTVENE IN BABIŠKE NEGE

**POSEBNI VAROVALNI UKREP – OMEJITEV GIBANJA ZNOTRAJ
ENEGA PROSTORA NA PODROČJU PSIHIATRIJE***

Št. dokumenta/koda:	UČE NP 09.01
Stran od strani:	8/8
Velja od:	18. 5. 2022
Uporaba najmanj do:	18. 5. 2027
Izdaja:	2. verzija

***Protokol se smiselno uporablja tudi izven psihiatričnih bolnišnic za paciente z motnjami v duševnem zdravju, pri katerih je tovrstni ukrep indiciran**

10. Potrditev dokumenta

	organ	Številka sklepa	datum	Odgovorna oseba/podpis
I. SKLEP SKRBNIKA NACIONALNEGA PROTOKOLA	Delovna skupina za nacionalne protokole ZBN	1/2022	4. 3. 2022	Klavdija Potočnik
II. SKLEP O USTREZNOSTI NACIONALNEGA PROTOKOL	Upravni odbor Zbornice - Zveze	169/17	18. 5. 2022	Monika Ažman

Distribucija dokumenta: interna uporaba

objava na spletni strani

mapa strokovne sekcije

drugo: _____

Original dokumenta se nahaja v IS. Vse natisnjene kopije se smatrajo kot informativne in ne podležejo sistemu sprememb.